

IBDIS

Redactor: Laura Nicolescu

Tehnoredactor: Ameluța Vișan

Coperta: Monica Balaban

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MATEI PLEȘA, ELIZA

Artă, dumnezei și sex : roman / Eliza Matei Pleșa. - București :

Cișmigiu Books, 2025

ISBN 978-606-28-2109-8

821.135.1

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062821098

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Cișmigiu Books

Copyright © 2025

Cișmigiu Books este un imprint al Editurii Universitare

Editor: Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 – 315.32.47

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357

comenzi@editurauniversitara.ro

www.editurauniversitara.ro

ELIZA MATEI PLEȘA

ARTĂ, DUMNEZEI ȘI SEX

roman

CIȘMIGIU
books

Pe prispa casei bătrânești, din sătucul acela rătăcit printre dealurile împădurite, Ileana se odihnea în tihnă. Își privea cu îngăimală mâinile, degetele cu unghii bătrâne, ca și cum le-ar număra. Oare să fie mâinile ei??? Oare să poată timpul să treacă așa urât peste chipul omului? Oare aceste degete, atunci când mângâiau clapele pianului sau struneau arcușul viorii, cum au putut să facă de atâtea ori să țină în picioare săli și stadioane întregi, pline de oameni dornici să savureze arta ei? Oare...

Ileana era de pe vremea războiului. Se născuse exact în timpul iureșului care a definit poziția țării sale față de marile puteri ale Europei, care se luptau pe teren neutru. Le-a văzut pe toate în viața sa, cu lupte, cu bombardamente, cu morți cărați pe târgi improvizate, cu copii desculți și înfomețați, pentru că, după război, foamea pusese stăpânire în case și pe chipuri.

Soarele dădea spre apus. De după șura vecinului, cerul ridica raze de foc. Citise undeva, odată, că fiecare apus poate fi ultimul, de aceea, de fiecare dată, îl privea cu admirație și cu teamă, în același timp. În rest, senin.

– Tu, Ileana, ce faci? Ești bine? Ai mâncat ceva în seara asta? o întrebă un vecin, peste gard.

– Uite, ți-am adus o cană de lapte proaspăt, fiert și o felie de pâine coaptă pe plită, cu povirlă.

– Da, am mâncat... Sunt bine. Mă cam supără țânțarii, răspunse Ileana.

– Intră în casă, că-i noapte de amu.

– O să intru. Mai stau puțin afară, mai vorbesc cu cățeaua, cu pisicile. În casă mă umple urâtul.

Și Ileana lăsa amintirile să o copleșească. S-a născut și a copilărit în acel sat, chiar în acea casă modestă la vremea aceea, dar pe care ea a reconstruit-o după standarde noi, într-o familie de oameni simpli dar gospodari, deși săraci, că așa era după război. Mai avusese patru frați. Numai doi dintre ei și ea mai erau în viață. Rând pe rând, fiecare dintre ei și-a găsit drumul spre infinit. Petre, tatăl lor, a făcut un fel de armată cu copiii săi. Speriat de consecințele celui de-al doilea război mondial, nutrea veșnic o profundă teamă de foamete sau de alte conflicte posibile, care i-ar fi îngenucheat familia, cu el în frunte. În mintea sa, copiii trebuiau să-i știe de frică. Și i-au știut. De cum se ridicau puțin, fiecare avea sarcinile sale, pe care le îndeplinea cu strictețe. Militărește! Ileana, cea mai mică dintre copii, era o păpădie de fată care, orice făcea prin casă sau prin curte, făcea cântând. Cânta în legea ei, cântece auzite cine știe pe unde, pe la radio sau pe la câte o casă de prin sat, care avea pick-up.

Odată, pe vremea primului fân cosit, Petre și-a abordat, hotărât, nevasta.

– Marie, fata asta a noastră, cântă toată ziua. Se vede că are voce. Trebuie că va ajunge o mare cântăreață, vorbi el către femeia lui.

– Văd. Cântă frumos. Numai ea știe de pe unde aude cântecele astea. Cred că îl moștenește pe tata, că el

cânta tare frumos. Când îi răsuna vocea din strana bisericii, se făcea o liniște...

– Și ce facem cu ea? O trimitem la mănăstire, să cânte cu măicuțele, în corul bisericii? răspunse Petre cu un zâmbet miștocar în colțul gurii.

– Când o să crească, la momentul potrivit, răspunse Maria, va hotărî singură ce va face cu vocea ei. Acuma e micuță. Se joacă în țărâna din drum, face păpuși din știuleți de porumb și lut, pune boabe și apă la găini și la câine și cântă toată ziua. Ce știe ea? La toamnă merge la școală. Și apoi, sunt vremuri grele...

– E păcat, Marie, să se irosească talentul, darul de la Dumnezeu.

– Nu se irosește nimic, omule. Are multe de învățat, până va ști să cânte cu adevărat.

– Tocmai aia e, murmură Petre, ca numai pentru el.

Peste câteva zile, într-o seară, la birtul din sat, era multă lume adunată. Fusese mare sărbătoare, iar Petre era unul dintre sătenii care purtau numele unui sfânt sărbătorit în ziua aceea.

– Hai noroc, zise Petre, alăturându-se mulțimii.

– Noroc Petre și la mulți ani, i se răspunse din grup.

– Dinu, se adresa el cârciumarului, dai la toată lumea câte o țuică, pe socoteala mea. Vă cinstesc, că prea a fost ziua asta frumoasă și mi-a ajutat Dumnezeu să o apuc și anul ăsta, cu bine.

– Mulțumim, Petre, să fii sănătos, se auzi o voce din grupul de săteni.

Petre își luă paharul său de țuică, apoi se apropie de unul dintre ei și îi spuse discret, trăgându-l ușor în afara grupului.

– Domnule învățător, aș vrea să vorbesc ceva cu dv.

– Spune, nea Petre, îi răspunde învățătorul, politicos.

– Știți, am fata cea mică, la toamnă merge la școală.

– Știu. A înscris-o tanti Maria. Va fi în clasa mea.

Ce e cu ea?

– Copila asta cântă foarte frumos. Dacă o auziți... Aș vrea să meargă la o școală de muzică. Știți vreo una? Mă îndrumați undeva? Cum se face?

– Nu știu ce să zic, răspunde învățătorul. Sunt școli în oraș, dar sunt locuri puține și se intră cu examen. Sunt copii din orașe, pregătiți în particular, care nu iau examenul, matala crezi că ea ar putea să-l ia? Nu e prea mică și nepregătită pentru un asemenea examen?

– Aș vrea să încerc, domnule învățător. Vă rog să mă ajutați.

– Bine, nea Petre. Măine mă duc în oraș, să văd care e treaba și mâine seară vorbim.

Dimineața, domnul învățător lua primul autobuz spre oraș. Acolo, a vizitat cele două școli de muzică, care aveau clase de copii de clasa întâi. La amândouă, ziua aceea era ultima zi de înscriere, iar peste câteva zile, se susțineau probele eliminatorii pentru cele câteva locuri

rămase libere după sesiunea anterioară. Învățătorul se folosi de calitatea lui de pedagog, insistă și reuși să înscrie copila, la amândouă școlile. Probele erau la două zile distanță, așa că, dacă nu le trecea la o școală, putea să încerce și la cealaltă. Spre seară, pe cărarea din fata casei lui Petre, își făcu apariția domnul dascălul. De cum îl văzu, Petre îi ieși în cale, ca nu cumva să audă și Maria ce vorbesc ei. Nu avusese curajul să-i spună și ei despre tocmeala cu învățătorul. Maria ar fi zis că nu este de acord, că e prea mică fata, că nu o dă de lângă ea, că e singura fată...

– Să trăiești, nea Petre!

– Să trăiești și matala, domnule învățător.

– Am fost. Am înscris fata la două școli. Sunt probe eliminatorii despre calitățile ei muzicale, pe care trebuie să le susțină. Aceste probe s-au mai ținut o dată, în primăvară, dar au mai rămas câteva locuri, așa că se mai țin și acum. Dacă am înscris-o, nu înseamnă că le-a trecut, dar măcar încercăm.

– Măcar încercăm, domnule, am înțeles. Când sunt probele?

– Luni, la ora 8, prima proba. Plecăm cu autobuzul de 6.

– Așa facem, domnule. Pregătim fata. Măcar să fiu împăcat că am încercat.

Învățătorul salută și plecă în grabă. Petre intră în curte. Maria îl întrebă ce a vrut dascălul.

– Marie, domnul învățător a fost în oraș și a înscris fata la o școală de muzică. Stai, nu te aprinde! Are de dat

niște probe. Poate nici măcar nu le trece... Am auzit că muzica se mai numește și artă și cine face artă rămâne un om însemnat pentru întreaga lume.

Maria se prăbuși pe iarba din curte. Era aproape de leșin. În gândul ei se războiau gânduri de toate felurile. *Artă... Ce o fi însemnând și asta? Suferea că va trebui să o lase pe Ilenuta ei, acolo, la un internat, pe mâna altor femei care să aibă grijă de ea dar, în același timp, se gândea că poate asta este steaua ei norocoasă și așa va putea scăpa din satul ăla sărăcăcios, din care și ea și-a dorit, de multe, ori să scape. Ce să facă aici? Să păzească oile, așa cum face frate-su mai mare, la 14 ani, să strângă fânul oamenilor, prin sat, pentru un bănuț, așa cum face celălalt frate, la 12 ani, sau ce? E fată, poate are o șansă, se încuraja Maria. Ridicându-se, îi spuse bărbatului său:*

– Bine, Petre, poate are un gram de noroc...

– Poate...

– Dar cu ce o să o ținem acolo? Că școlile sunt scumpe.

– Nu-ți face griji. Numai să intre. Voi vinde oile și juncanii. Voi munci cât voi putea eu și voi plăti. ăștia sunt băieți. Nici la școală nu strălucesc. Vor învăța câte o meserie, ceva, dar ea? Nu vreau să ajungă slugă, pe undeva.

– Așa este, Petre, ai și tu dreptate. Când sunt probele acelea?

– Luni, la 8 dimineața. Să fie copilul pregătit, cu tot ce trebuie. Știi tu.

– Știu.

Mai erau trei zile... Maria se apucă să-i pregătească Ilenei lucrurile necesare. Îi curăță cu grijă rochița de duminică, pe care o păstrau în dulapul cel bun, numai pentru mers la biserică. Acum era o ocazie specială și merita să facă o excepție, apoi ciorapii albi, trei sferturi, sândăluțele noi, cumpărate la Paști, lenjerie de corp și, desigur, fundele albe, pregătite a fi puse în prima zi de școală, la codițele ei blonde.

– Ileana mamii, eu cu tata am hotărât să-ți încerci norocul la o școală de muzică, îngăimă încurcată Maria, către copila care căra o găletușă cu apa la cățel.

– Ce școală, ce muzică? Este școală la noi în sat. Este, o văd în fiecare zi. O să fiu în clasă la domnul învățător cu pălărie. Aici mă duc la școală, nu așa ai spus, mama?

– Așa am spus, dar pentru că tu cânti așa de frumos, o sa mergi în oraș la altă școală, mai mare și mai frumoasă. Acolo, o să te învețe să cânti și mai frumos.

– Ce să mă învețe? Eu știu să cânt cel mai frumos. Și părintele a zis, odată, la biserică. Și mi-a dat și bomboane, că știu să cânt cel mai frumos dintre toți copiii.

– Acolo sunt profesori învățați, numai pentru muzică. O să-ți placă, o sa vezi.

– Și unde o să stau acolo? Cine o să-mi dea să mă duc și cine mă duce la școală?

– Sunt oameni care vor face toate aceste lucruri.

– Adică voi avea altă mamă și alt tată?

– Nuuuu... Tot noi suntem părinții tăi, doar că, acolo, altcineva se va ocupa de tine. Noi vom veni să te luăm sâmbăta, ori de câte ori vom putea și în vacanțe.

– Nu vreau la nicio școală de muzică. Eu vreau aici, că dacă plec eu, cine îi mai da apă lui Bălănel? Voi niciodată nu aveți grijă nici de el, nici de găini.

– Uite, ți-am pregătit rochița cea bună, pe care ai primit-o la Paști.

– Mama, nu vreau... Unde-i tata? El mă da, așa-i? E supărat că am uitat să închid la cotețul de păsări într-o seară și a mâncat vulpea două puicuțe, cele mai frumoase. M-a și certat pentru asta și acuma mă dă de acasă...

– Nuuuu... Nu are a face cu asta... Doar că dorim o viață mai bună pentru tine. Poate o să ajungi o mare artistă și o să cucerești lumea, cu muzica ta.

Fetița s-a retras într-un colț al curții, unde avea împărăția sa. Pe un preș țesut în stative, erau așezate păpușile din coceni de porumb și lut, un porcușor făcut tot din lut înmuiat cu apă, o poșetă din frunze de brusturi, câteva frânturi de ziar și o bucată de cărbune cu care mai mâzgălea pe ele, când avea chef de desen.

– Auziți... Cică să plec... Și voi? Pe voi cui să vă las?

Seara, copila adormi nemâncată. Înghiți numai nodurile care i se așezau mereu în gât, printre sughițuri și oftat. Părinților ei li se rupea inima...

Luni dimineața, îmbrăcată ca pentru o zi importantă, Ileana se agăță de mâna tatălui și porni spre stația de autobuz. Acolo, urcă în mașină, însoțită de domnul învățător. Se așeză pe un scaun, pe la mijloc și se rezemă de tatăl său, să-și continue somnul. Mama îi

spusese că va avea un examen peste care s-ar putea nici măcar să nu treacă. Nu prea știa ea ce e ăla examen, dar se ruga, în sinea ei de copil dus la biserică în fiecare duminică, să nu treacă de el. *Dacă mă vor pune să cânt, mă voi preface că sunt răgușită, gândi copila.*

Școala de la oraș era o clădire veche, care încă mai purta urmele războiului, emanând durere și tristețe. Ziduri negre, cenușii și groase, aduceau mai repede a închisoare decât a școală, dar copila nu văzuse niciodată cum arată o închisoare, așa că totuna îi era. Aici se cazaseră soldații ruși, când au năvălit peste ai noștri. Pereții aceia scorojiți au fost martorii multor nemernicii, de la schingiurii de suflete, la bațocura generală și chiar la violuri, treburi pe care rușii știau să le facă cel mai bine. Noroc că Ileana era prea mică să le înțeleagă. Și iată-i în fața sălii în care se țineau probele care aveau să decidă soarta Ilenei. Pe hol așteptau mai mulți copii, cu părinții lor. Unii erau îmbrăcați modest, iar alții precum mării cântăreți de muzică clasică, cu frac și papion, cu cămașa albă cu guler scrobit și pantaloni cu vipușcă. Ileana se făcu mică lângă tatăl său și își aștepta cuminte rândul. Când a rămas singură, a fost invitată în sală de către o doamna amabilă și îmbrăcată frumos. Se dezlipi cu greu de mâna tatălui, aruncă o privire către domnul învățător, care tot drumul a ticsit-o cu sfaturi, apoi a intrat. Nu avea emoții, nu știa ce sunt alea. A stat în sală aproape jumătate de oră, mult mai mult decât oricare alt copil din acea zi, apoi, doamna amabilă ieși și îl invită înăuntru pe tatăl Ilenei. Petre pași în sala de examen cu